

ЄДИНИЙ ЕНЕРГЕТИЧНИЙ РИНОК ЄС: ІНВЕСТИЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Одним із найважливіших факторів міжнародної економіки та політики 21-го століття є конкуренція за енергоресурси, оскільки контроль за видобутком, рівнем цін, напрямками й потужностями експортних маршрутів енергоносіїв визначають життєздатність регіональних компаній. Відтак взаємини між споживачами та виробниками паливно-енергетичних ресурсів є важливим чинником розвитку сучасного світу.

Вагомим у цьому контексті є те, що 25 лютого в Брюсселі відбулася презентація нового проекту ЄС - Енергетичного союзу. Акцентуємо увагу, що стратегія Енергетичного союзу визначається п'ятьма взаємозалежними напрямками, а саме: енергетична безпека, солідарність та взаємна довіра; внутрішній енергетичний ринок; енергоефективність як шлях до помірної споживання економіки; декарбонізація енергетичного сектору; дослідження, інновації та конкурентоспроможність. З огляду на це, до кожного із зазначених пунктів у ЄС розроблено план заходів, які будуть упроваджені протягом найближчих років. Зазначається також, що в майбутньому згаданий план може бути зміненим чи доповненим у відповідності з актуальними потребами та проблемами.

У рамках Союзу задля забезпечення стабільних поставок передбачена тісніша співпраця з країнами-постачальниками енергоресурсів із активним застосуванням заходів економічного та політичного впливу. Притім відносини з країнами мають бути зорієнтованими на вдосконалення механізму ціноутворення, а також підписання довготермінових угод та управління стратегічними запасами енергетичних ресурсів. Важливо, що співпраця в паливно-енергетичній сфері полягає також у наданні технічної допомоги в рамках міжнародних проєктів та інвестуванні у виробництво та транспортування нафти, природного газу та електроенергії.

Безперечним є те, що для забезпечення постійно зростаючої потреби в енергетичних ресурсах потрібні чималі нові інвестиції. Однак сьогодні ми розуміємо, що політичні ризики можуть перешкоджати надходженню інвестиційного капіталу в фінансування найефективніших проєктів з енергопостачання та енергозбереження. Щоб уникнути цієї загрози, потрібно забезпечити створення сприятливого інвестиційного клімату на засадах відкритості, сталості та рівноправності.

Одним із дієвих засобів цього є співпраця на базі Енергетичної хартії, котра керується у своїй діяльності використанням збалансованого підходу доступу інвесторів до ресурсів. Маємо на увазі, з одного боку, угоду, яка чітко підтверджує національний суверенітет над використанням природних ресурсів, з іншого боку. Дієвою є безальтернативна вимога щодо правил розвідки. Розробки та придбання ресурсів, які б були загальнодоступними, недискримінаційними та прозорими.

Беззаперечним є те, що після проходження іноземної інвестиції відповідно до національного законодавства країни договір повинен гарантувати надійну та стабільну взаємодію між конкретною інвестицією та урядом.

Зауважимо, що саме в паливно-енергетичному секторі, в якому проєкти мають довготерміновий та капіталоемний характер, стабільність у взаєминах між інвесторами та приймаючими урядами особливо важлива. Власне тому обов'язкові норми, що містяться в Угоді до Енергетичної хартії, повинні відігравати вагомий роль у зменшенні ризиків, оскільки надають інвесторам можливість захищати свої права, подаючи позови до міжнародного арбітражу проти урядів приймаючих сторін.

Отже, у дискусії навколо таких актуальних сьогодні проблем, пов'язаних з інвестиціями в українську енергетику, доцільним є створення політичного форуму з інвестиційних питань; організація оглядів країн-претендентів щодо інвестиційного клімату й

питань приватизації об'єктів паливно-енергетичного ринку; надання рекомендацій або конкретних консультацій щодо питань енергетичної політики. Котра пов'язана безпосередньо з інвестиціями.

Відтак аксіомою є те, що інтеграційні процеси в паливно-енергетичній галузі ЄС направлені на побудову єдиного енергетичного ринку, а отже, сприяють збільшенню залежності країн-членів у питанні їх сталого енергозабезпечення. Тому й рішення щодо енергетичної політики, які приймає одна з країн Євросоюзу, безпосередньо впливають на роботу паливно-енергетичних галузей інших країн-партнерів.

Література:

1. Слупський Б.В. Передумови європейської інтеграції України в електроенергетичній сфері / Б.В. Слупський// Електронний науковий фаховий журнал «Державне управління: теорія і практика». – 2008. - № 1(7).

2. Франчук І.А. Особливості державного регулювання енергетики в ринкових умовах/І.А.Франчук//Вісник НАДУ при Президентіві України. – 2008. - №4. С.91-98.

Віктор ГУЦУЛЯК

Тернопільський національний економічний університет

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ НОВОГО СВІТОВОГО ЕКОНОМІЧНОГО ПОРЯДКУ

Процес визначення основ нового світового порядку відбувається в ході складної взаємодії держав. У своїх зовнішньополітичних актах держави підкреслюють значення тих чи інших аспектів цього порядку. Але досить цілісні концепції зустрічаються рідко.

Новий світовий порядок покликаний забезпечити вирішення глобальних проблем. Гарантія її ефективності та надійності – взаємне врахування інтересів. В XXI столітті світовий порядок повинен ґрунтуватися на механізмах колективного рішення ключових проблем, на пріоритеті права і широкої демократизації міжнародних відносин. Підкреслюється посилення ролі міжнародних інститутів і механізмів в світовій економіці і політиці, включаючи "Групи восьми". Головною центром регулювання міжнародних відносин має залишатися ООН.

Характерною рисою сучасного процесу формування нового політичного мислення і відповідного світового порядку є його багатосторонній характер, участь в ньому широкого кола держав. Центральною роль тут відіграє ООН. Особливе місце в цьому процесі зайняла сесія Генеральної Асамблеї 2000 р. –сесія тисячоліття. У прийнятих резолюціях нею досить чітко визначені основні параметри світового порядку глобалізації. [4, 1]

В основу світового порядку покладені цілі та принципи Статуту ООН, які довели свій універсальний характер. Більше того, їх можливості і здатність надихати зросли в умовах, коли держави і народи стали більш взаємопов'язані і взаємозалежні.

Серед завдань, які мають вирішуватися в умовах Нового світового порядку, центральне місце відведено тим, що поставлені глобалізацією. Необхідно, щоб вона стала позитивною силою для всіх народів світу.

В основу світового порядку покладено основні цінності, які мають важливе значення для міжнародних відносин у XXI столітті. До них відносяться:

- Свобода: забезпечення прав людини, кращою гарантією яких є демократична форма правління, заснована на широкому участі та волі народу;
- Рівність: ні одна людина і ні одна країна не мають позбавлятися можливість користуватися благами розвитку;
- Солідарність: глобальні проблеми повинні вирішуватися при справедливому розподіл витрат і тягаря відповідно з фундаментальними принципами рівності та соціальної справедливості. [2, 4]